

Innst. 73 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Dokument 8:99 S (2015–2016)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland, Magne Rommetveit, Karianne O. Tung, Kjell-Idar Juvik og Tone-Helen Toften om å legge til rette for autonome kjøretøy og skip

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strategi for hvordan Norge og norsk kompetanse kan ta en ledende posisjon innen utviklingen av helt og delvis selvkjørende kjøretøy og skip. Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for hvordan støtte opp under nasjonale test- og pilotprosjekt innen de ulike transportgreinene (bil, buss, lastebil, skip).
2. Stortinget ber regjeringen raskt ta initiativ til en offentlig utredning (NOU) for å få en samlet vurdering av de ulike sidene ved innføringen av helt og delvis autonome kjøretøy og skip i transportsektoren de kommende årene. Utredningen må blant annet gi vurderinger og anbefalinger på følgende områder:
 - a. Regelverksendringer, ansvarsforhold, personvern
 - b. Det framtidige samspillet mellom kjøretøy/skip og infrastruktur, hvordan dette vil påvirke samfunnets investeringsbehov i vei og godsterminaler mv., og hvordan myndighetene eventuelt kan styre denne utviklingen

- c. utfordringer og muligheter dette vil ha for arbeidstakerne i transportsektoren
- d. Muligheter og begrensninger for ressursbesparelse og delingsøkonomi som følge av automatisering.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Tor Arne Bell Ljunggren Sverre Myrli, Magne Rommetveit og Karianne O. Tung, fra Høyre, lederen Nikolai Astrup, Torill Eidsheim, Nils Aage Jegstad og Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Åse Michaelsen og Morten Stordalen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til Dokument 8:99 S (2015–2016) Representantforslag om å legge til rette for autonome kjøretøy og skip.

Komiteen viser til at den teknologiske utviklingen i transportsektoren går svært raskt. Denne utviklingen vil kunne medføre radikale endringer i alle transportformer samt i reisehverdagen til mange ulike trafikantgrupper. Det er viktig at samferdselsmyndighetene er beredt til å tilpasse sin virksomhet til nye teknologiske løsninger for at vi skal kunne dra nytte av disse for å nå transportpolitiske mål på effektive måter som kommer befolkningen til gode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen arbeider offensivt med å legge til rette for nye teknologiske løsninger, særlig innenfor kjøretøy og fartøy.

Flertallet vil påpeke at den teknologiske utviklingen går svært raskt, og at det er viktig at politiske tiltak ikke er til hinder for denne utviklingen. Flertallet vil trekke frem at det flere steder i landet nå gjøres demonstrasjoner med autonome busser, samt at Kystverket og Sjøfartsdirektoratet har utpekt Trondheimsfjorden som pilotfjord for autonome skip.

Komiteen viser til statsrådets tilbakemelding angående en strategi:

«Strategien som representantforslaget etterlyser, med en samlet oversikt over regjeringens tiltak for å understøtte pilotering av ny teknologi i transportsektoren, vil komme i stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2018–2029, som skal legges fram for Stortinget våren 2017.»

Komiteen ønsker en slik strategi velkommen og mener strategien som legges i Nasjonal transportplan 2018–2029, ivaretar forslagsstillers ønske på en tilfredsstillende måte.

Komiteen mener det er viktig at det fokuseres på de juridiske, økonomiske, teknologiske og miljømessige sidene ved å utvikle og innføre autonome kjøretøy og skip. Komiteen viser til at den svenske regjeringen har igangsatt en bredt anlagt utredning (SOU) for å se nærmere på de ulike problemstillingene helt eller delvis autonome kjøretøy reiser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at det er viktig at myndighetene følger utviklingen tett, og at lover, forskrifter og regelverk innrettes slik at de raskt kan ta høyde for endringer og ikke begrenser ønsket utvikling. Flertallet viser i den sammenheng til at statsråden i sitt svar til komiteen varsler at regjeringen tar sikte på å legge frem et lovforslag for Stortinget for å kunne gi hjemmel til en prøveordning med autonome kjøretøy. Videre mener flertallet det er svært viktig at utviklingen i EU og internasjonalt for øvrig følges tett, og er tilfreds med at statsråden kan vise til at norske myndigheter deltar i relevante EU-samarbeid på dette området.

Flertallet deler forslagsstillernes syn på at disse teknologiske kvantesprangene reiser mange spørsmål som det vil være nødvendig å drøfte i det videre arbeidet. Flertallet mener imidlertid ikke en NOU er riktig løsning for en utvikling som går så raskt, og viser til at ettersom dette er utredninger som har lang varighet, kan det medføre at premisser som ligger til grunn, vil kunne endre seg i løpet av utredningsperioden eller kort tid etterpå. Samtidig vil det være en risiko for at nødvendige tilrettelegginger utsettes i påvente av NOU-ens ferdigstilling.

Flertallet viser til at i forbindelse med den bebudede fremleggelsen av en lovproposisjon om autonome kjøretøy vil spørsmål knyttet til regelverk, ansvarsforhold og personvern måtte bli drøftet, og flertallet forventer at regjeringen i lovforslaget også peker på eventuelle uavklarte spørsmål og så langt som mulig hvordan den ser for seg at disse kan løses i forsøksordningen og i det videre arbeidet med regelverk for selvkjørende kjøretøy.

Videre viser flertallet til at statsråden i sitt svar viser til at konsekvenser for infrastrukturinvesteringer vil bli drøftet som en del av ITS-strategien som legges frem i forbindelse med Nasjonal transportplan, og legger til grunn at regjeringen i denne strategien også drøfter de punkter som dette representantforslaget tar opp.

Endelig vil flertallet vise til at regjeringen 4. mars 2016 nedsatte et utvalg under ledelse av Tommy Staahl Gabrielsen som skal utrede hvordan delingsøkonomien kan gi mer effektiv ressursbruk. Utvalget skal levere sin rapport innen 1. februar 2017 og skal blant annet vurdere mulige virkninger av delingsøkonomien for arbeidslivet, herunder for arbeidstakere og oppdragstakere. Flertallet vil derfor avvente denne utredningen før eventuelle ytterligere utredninger bestilles for å vurdere de punktene som forslagsstillerne tar opp.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til representantforslaget. Forslaget er todelt. For det første foreslås det at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en strategi for hvordan Norge og norsk kompetanse kan ta en ledende posisjon innen utviklingen av helt eller delvis selvkjørende biler. For det andre foreslås det at regjeringen tar initiativ til en offentlig utredning (NOU) for å drøfte flere prinsipielt viktige muligheter og utfordringer som følge av ny teknologi.

Disse medlemmer viser til at den teknologiske utviklingen går svært hurtig. Det er derfor avgjørende å sørge for politisk bestemte rammebetingelser som ivaretar mulighetene for utvikling og begrenser truslene som følge av utviklingen. Disse medlemmer mener at kunnskap er en forutsetning for å lykkes med dette. Disse medlemmer mener at en NOU kan frembringe ny, viktig kunnskap og gi viktige råd om hvordan utviklingen bør styres.

Disse medlemmer merker seg at komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke ser behov for å ta disse overordnede grepene som representantforslaget ber om, men i stedet uttrykker tilfredshet med dagens situasjon og pågående prosesser. Dette er helt i tråd med statsrådets svarbrev av 5. september 2016.

Komiteens flertall omtaler sågar ikke forslaget om å be regjeringen utarbeide en strategi for hvordan norsk næringsliv og høyteknologiske miljøer kan settes best mulig i stand til å være med i utviklingen av nye løsninger innenfor kjøretøy og skip samt produksjonen av disse. I statsrådets brev pekes det på at det foregår en rekke pilotprosjekter, og at det denne høsten er gjennomført demonstrasjoner av en autonom minibuss flere steder i landet, samtidig som regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en samlet oversikt over tiltak for å understøtte pilotering av ny teknologi i transportsektoren. Disse medlemmer vil bemerke at det ikke er overraskende at regjeringen har en passiv og tilbakeholdende næringspolitikk, noe som kommer klart til uttrykk også i denne saken.

Representantforslaget ble fremmet 31. mai 2016. Kort tid etter annonserte statsråden et arbeid som skal kunne ut i et lovforslag om hjemmel for prøveordning med autonome kjøretøy, som skal fremmes i vårsesjonen 2017. Av bl.a. denne grunn avviser komiteens flertall behovet for en NOU. Videre vises det til at stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan, som legges fram våren 2017, vil håndtere spørsmålet om hvordan ny teknologi vil påvirke investeringsbehovet i framtiden, mens det pågående NOU-arbeidet om delingsøkonomi skal håndtere spørsmålet om utfordringer og muligheter endringene vil ha for arbeidstakerne i sektoren.

Disse medlemmer er positive til at det er i gang et arbeid med en lov hjemmel for en prøveordning. Men en storskala innføring av denne typen teknologi vil ha en rekke prinsipielle juridiske og etiske problemstillinger som bør underlegges en helhetlig gjennomgang, og det bør åpnes opp for en grundig diskusjon i offentligheten. Dette er juridiske og etiske problemstillinger som vil være gyldige uavhengig av hvor raskt den teknologiske utviklingen går. For en slik prosess mener disse medlemmer at en helhetlig og grundig gjennomgang, slik en NOU-prosedykke legger opp til, vil være hensiktsmessig.

Disse medlemmer mener det er viktig at den kommende Nasjonale transportplan inneholder en grundig vurdering av hvordan ny teknologi på kjøretøysiden vil påvirke bl.a. investeringsbehovet i framtiden. Den kanskje viktigste kritikken som har blitt reist mot transportetatens og Avinors grunnlagsdokument for NTP 2018–2029, er imidlertid at denne problemstillingen knapt er drøftet. For en plan som skal ta for seg infrastrukturbygginger i et 12-årsperspektiv, med investeringer som skal komme fellesskapet til gode i mange tiår framover, er grundige vurderinger av denne tematikken helt sentralt. Disse medlemmer imøteser den kommende Nasjonale transportplanen, men i lys av transportetatens manglende vurderinger i grunnlagsmaterialet

er det viktig at det gjøres et grundig faglig arbeid i tiden som kommer.

Disse medlemmer vil peke på at automatiseringen sannsynligvis vil bli omfattende de kommende årene, og at det vil kunne ha store konsekvenser for mange arbeidstakere og bedrifter. Dersom det i framtiden ikke vil være behov for (ev. behov for kun et fåtall) drosjesjåfører, lastebilsjåfører, bussjåfører, lokførere mv. vil det berøre titusenvis av arbeidsplasser. Dette er en utvikling som etter disse medlemmenes mening strekker seg ut over de problemstillinger som ligger i NOU om delingsøkonomi, og som det er viktig at myndighetene har en klar strategi for å møte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strategi for hvordan Norge og norsk kompetanse kan ta en ledende posisjon innen utviklingen av helt og delvis selvkjørende kjøretøy og skip. Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for hvordan støtte opp under nasjonale test- og pilotprosjekt innen de ulike transportgrenene (bil, buss, lastebil, skip).»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en offentlig utredning (NOU) for å få en samlet vurdering av de ulike sidene ved innføringen av helt eller delvis autonome kjøretøy og skip i transportsektoren de kommende årene. Utredningen må blant annet gi vurderinger og anbefalinger på følgende områder:

- a. Regelverksendringer, ansvarsforhold, personvern
- b. Det framtidige samspillet mellom kjøretøy/skip og infrastruktur, hvordan dette vil påvirke samfunnets investeringsbehov i vei og godsterminaler mv., og hvordan myndighetene eventuelt kan styre denne utviklingen
- c. Utfordringer og muligheter dette vil ha for arbeidstakerne i transportsektoren
- d. Muligheter og begrensninger for ressursbesparelse og delingsøkonomi som følge av automatisering.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strategi for hvordan Norge og norsk kompetanse kan ta en ledende posisjon innen utvik-

lingen av helt og delvis selvkjørende kjøretøy og skip. Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak for hvordan støtte opp under nasjonale test- og pilotprosjekt innen de ulike transportgreinene (bil, buss, lastebil, skip).

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en offentlig utredning (NOU) for å få en samlet vurdering av de ulike sidene ved innføringen av helt eller delvis autonome kjøretøy og skip i transportsektoren de kommende årene. Utredningen må blant annet gi vurderinger og anbefalinger på følgende områder:

- a. Regelverksendringer, ansvarsforhold, personvern
- b. Det framtidige samspillet mellom kjøretøy/skip og infrastruktur, hvordan dette vil påvirke samfunnets investeringsbehov i vei og godsterminaller mv., og hvordan myndighetene eventuelt kan styre denne utviklingen

- c. Utfordringer og muligheter dette vil ha for arbeidstakerne i transportsektoren
- d. Muligheter og begrensninger for ressursbesparelse og delingsøkonomi som følge av automatisering.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:99 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland, Magne Rommetveit, Karianne O. Tung, Kjell-Idar Juvik og Tone-Helen Toften om å legge til rette for autonome kjøretøy og skip – vedlegges protokollen.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 15. november 2016

Nikolai Astrup

leder

Abid Q. Raja

ordfører